

УДК 351.711 (332.122)

О. М. Білотіл,

здобувач науково-дослідної лабораторії з управління у сфері цивільного захисту
Науково-дослідного центру Національного університету цивільного захисту,
м. Харків

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Охарактеризовано послідовність етапів формування стратегії державного управління в загальному випадку. Побудовано послідовність етапів побудови системи стратегічного державного управління в туристичній індустрії. Сформульовано вимоги до стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України.

Ключові слова: стратегія розвитку, державне управління, туристична індустрія, Причорноморський регіон України.

Актуальність стратегічного державного управління в сучасних умовах полягає у виборі ключових напрямів, а також у забезпеченні необхідного потенціалу для довгострокового соціально-економічного розвитку країни чи її регіонів.

Зокрема, стратегічне державне управління в туристичній індустрії відіграє ключову роль у загальній системі управління соціально-економічним розвитком країни.

Питанням стратегічного розвитку державного управління присвятили власні наукові праці такі вчені, як М. Борушак [1], Н. Алексєєва [2], О. Савіцька, Н. Савіцька [3]. Проте в зазначених напрацюваннях відсутні комплексні рекомендації щодо формування стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії.

Враховуючи вищезазначене, метою цієї статті є формування стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії.

Для досягнення зазначеної мети в роботі потрібно поставити та вирішити такі завдання:

- охарактеризувати послідовність етапів формування стратегії державного управління в загальному випадку;
- побудувати послідовність етапів побудови системи стратегічного державного управління в туристичній індустрії;
- сформулювати вимоги до стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України.

Кінцевим результатом стратегічного державного управління є відповідна остаточно сформована ефективна стратегія, що являє собою функцію, яка залежить не від часових характеристик, а визначається характеристиками напрямів. Вона не потребує вживання негайних заходів, а реалізується через розроблення комплексних планів, систему бюджетів усіх рівнів, упровадження цільових програм розвитку тощо. Узагальнену послідовність етапів побудови стратегії державного управління наведено на рис. 1.

В основі стратегічного державного управління лежить стратегічне державне планування, під яким у загальному випадку розуміється управління, відповідне поставленим довгостроковим цілям і завданням розвитку країни в цілому та її окремих регіонів в соціально-економічному аспекті. При цьому слід зазначити, що необхідно відрізняти стратегічні цілі державного планування від довгострокових. Зокрема,

стратегічні цілі є основоположними та демонструють загальні напрями державної політики. Це стосується й індустрії туризму. Враховуючи це, визначення стратегічних цілей є ключовим аспектом стратегічного державного планування в туристичній індустрії Причорноморського регіону України.

Рис. 1. Послідовність етапів формування стратегії державного управління в загальному випадку

Зазвичай розробляється ієрархія стратегічних цілей державного планування.

Перш за все встановлюються ключові довгострокові цілі, після чого здійснюється визначення середньострокових та короткострокових цілей, що відповідають довгостроковим.

При цьому стратегічні цілі державного планування повинно бути пов'язано з відповідними функціями держави в досліджуваній сфері, зокрема у сфері туризму та курортів. Слід акцентувати увагу на тому, що цілі стратегічного державного планування визначаються на основі відповідних стратегічних пріоритетів та місії стратегічного державного планування, як показано на рис. 1.

Відповідно, забезпечити сталий розвиток туристичної індустрії Причорноморського регіону України може тільки державне планування, що спирається на стратегічні пріоритети, під якими слід розуміти міжфункціональні цілі державного планування, визначені відповідно до складових комплексної державної політики у сфері туризму та курортів з урахуванням особливостей усіх областей Причорноморського регіону України, виконання яких є критично важливим для державного управління в туристичній індустрії на зазначеній території.

Стратегічні цілі державного планування традиційно віддзеркалюються в концепціях, стратегіях, програмах розвитку держави в цілому чи окремих її регіонів, а

також в інших нормативно-правових документах. Стратегічні цілі державного планування ґрунтуються на проведенні попереднього аналізу, який дозволяє визначити поточні умови, тенденції й обмеження соціально-економічного розвитку внутрішнього, зовнішнього, міждержавного та міжнародного походження.

При цьому стратегічне державне планування повинне здійснюватися на всіх рівнях управління, починаючи з загальнодержавного. Тим самим стратегічне державне планування забезпечує координацію роботи центральних органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в контексті реалізації запланованих заходів щодо досягнення поставлених цілей соціально-економічного розвитку всіх рівнів.

Стратегічне державне планування має передбачати можливі зміни всіх зазначених вище чинників і, відповідно, повинне мінімізувати всі відповідні загрози. Крім того, стратегічне державне планування повинне чітко визначати потребу в усіх видах ресурсів для якісного досягнення поставлених цілей та запобігання ризикам під час прийняття інвестиційних рішень довгострокового характеру щодо вкладання фінансових ресурсів у великі проекти.

Традиційно стратегічне державне планування доповнюється та конкретизується за допомогою тактичного державного планування, під яким розуміється сукупність рішень, що забезпечують найбільш прийнятний варіант упровадження стратегії в поточних умовах або беручи до уваги обставини, що є новими чи непередбаченими та потребують швидкого реагування. Враховуючи це, фактично тактичне державне планування полягає в розробленні стратегій середньострокового та короткострокового типу (тактик), спрямованих на реалізацію визначених операцій та необхідних для цього ресурсів у ході досягнення довго- та середньострокових стратегічних цілей відповідно до їхньої побудованої ієрархії. При цьому слід зазначити, що стратегія на одному рівні управління може буди водночас тактикою на іншому.

Ураховуючи це, стратегією державного управління в туристичній індустрії можна вважати доповнену комплексом реальних заходів загальну концепцію реалізації державної політики в сфері туризму та курортів, завдяки якій у цій сфері вдається: досягати визначених принципів, пріоритетів, цілей розвитку; оптимально використовувати всі ресурси, необхідні для розвитку галузі; вирішувати проблеми, що перешкоджають вдосконаленню туристичної індустрії.

Отже, слід зазначити, що стратегічне державне управління в туристичній індустрії відіграє ключову роль в загальній системі управління соціально-економічним розвитком країни в цілому та у Причорноморському регіоні зокрема.

Належний рівень конкурентоспроможності зазначеної території на рівні національної та світової індустрії туризму може бути забезпечено тільки за наявності розвиненої системи стратегічного державного управління, яка, у свою чергу, орієнтована на розроблення дієвих інструментів для досягнення поставлених цілей усіх рівнів ієрархії в довгостроковій перспективі.

Доцільно припустити, що система стратегічного державного управління туристичною індустрією будується в тій послідовності, яку показано на рис. 2.

При цьому необхідність розроблення такої складової зазначеної вище системи, як стратегія розвитку державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України, полягає в забезпеченні ефективного вирішення структурних проблем розвитку завдяки підвищенню рівня системності заходів, що реалізуються органами державної влади в цьому контексті. Відповідно, до стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України доцільно висунути низку вимог (табл. 1).

Рис. 2. Послідовність етапів побудови системи стратегічного державного управління в туристичній індустрії

Дотримання всіх зазначених в табл. 1 вимог до стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону, надасть такі можливості: приділення уваги ключовим проблемам туристичної індустрії Причорноморського регіону України (проблеми-причини), вирішення другорядних проблем із точки зору їхньої належності до групи проблем-наслідків; визначення перспективних шляхів розвитку туристичної індустрії Причорноморського регіону України з мобілізацією всіх необхідних акумульованих ресурсів; здійснення координації всіх заходів щодо реалізації принципів, пріоритетів та цілей державного управління в туристичній індустрії стосовно Причорноморського регіону України на основі визначення способів оптимального використання наявної ресурсної бази; формування стратегічного потенціалу Причорноморського регіону України на національному рівні.

У цілому характер і особливості стратегії державного управління туристичною індустрією Причорноморського регіону зумовлені такими характеристиками: потенціалом регіону, його фінансово-економічним становищем; ключовими характеристиками обраної моделі регіонального розвитку; історичним досвідом; особливостями менталітету, традиціями; забезпеченістю різнохарактерними ресурсами, зокрема природно-рекреаційними та енергетичними, а також можливостями їхнього раціонального використання; складом та кваліфікаційним рівнем робочої сили, задіяної в індустрії туризму; рівнем та перспективами розвитку науки, наявністю новітніх технологій тощо.

**Загальні вимоги до стратегії розвитку державного управління
в туристичній індустрії Причорноморського регіону України**

<i>Найменування вимоги</i>	<i>Сутнісна характеристика</i>
Реальність	Стратегія державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України повинна відповідати ситуації, що склалася на зазначеній території, історико-культурному, природно-рекреаційному, економічному, технічному потенціалу регіону, а також загальнонаціональним цілям
Логічність	Наявність у стратегії державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України внутрішньої цілісності, гнучкості, несуперечності її елементів; забезпечення синергетичного ефекту їхньої взаємодії
Дотримання етико-моральних принципів	Реалізація стратегії державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону не повинна суперечити дійсним нормам етики та моралі в суспільстві
Взаємодія з зовнішнім та внутрішнім середовищем	Стратегія державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону може коригуватися відповідно до змін навколишнього середовища на рівні зазначеної території, країни чи світу
Альтернативність	Стратегія державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону повинна бути розробленою в декількох варіантах
Урахування суспільних інтересів	Взяття до уваги інтересів окремих верств чи груп населення, а також суспільства в цілому
Ризикованість	Взяття до уваги можливих ризиків у ході реалізації стратегії державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону з прогнозуванням їх виправданості

Отже, у ході проведення цього дослідження було зроблено такі висновки:

1. Дослідження послідовності етапів формування стратегії державного управління в загальному випадку показує, що стратегічні цілі державного планування повинно бути пов'язано з відповідними функціями держави в сфері туризму та курортів.

2. З метою формування комплексного уявлення щодо складових системи стратегічного державного управління в туристичній індустрії нами запропонована відповідна послідовність етапів її побудови.

3. Визначення вимог до стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України дозволило оцінити потенційні можливості її перспективної реалізації.

Література:

1. *Борушак М.* Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів : монографія / М. Борушак. – Львів : ІРД НАН України, 2006. – 288 с.
2. *Алексєєва Н. Ф.* Регіональні аспекти стратегії розвитку туристичної індустрії / Н. Ф. Алексєєва, Л. М. Сакун // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – № 2. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/alekseeva.htm.
3. *Савіцька О. П.* Стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти / О. П. Савіцька, Н. В. Савіцька // Вісн. Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Проблеми економіки та управління. – 2013. – № 754. – С. 68–74.

Bilotyil O. M. Formation of strategy of public administration development in the tourist industry of Ukrainian Black Sea region.

The sequence of stages of formation of public administration strategy is characterized generally in article. The sequence of stages of strategic public administration system creation in the tourist industry is offered. Requirements to strategy of public administration development in the tourist industry of Ukrainian Black Sea region are formulated.

Key words: development strategy; public administration; tourist industry; Ukrainian Black Sea region.

Надійшла до редколегії 04.09.2015 р.

УДК 351.83

А. С. Заскалкін,

*аспірант кафедри права та європейської інтеграції ХарPI НАДУ,
м. Харків*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І ПРИВАТНОГО СЕКТОРА У ВИРІШЕННІ СУСПІЛЬНО ЗНАЧУЩИХ ЗАВДАНЬ

Розглянуто теоретико-методологічні основи взаємодії держави і приватного сектора у вирішенні суспільно значущих завдань та надано пропозиції з удосконалення цього процесу.

Ключові слова: держава, приватний бізнес, взаємодія, приватизація, державне управління, державно-приватне партнерство.

На сьогодні, незважаючи на наявність окремих розробок з питань власності, регулювання державою приватних економічних відносин, контролю державою приватного сектора тощо, феномен державно-приватних партнерств у теоретичному плані, особливо на регіональному і місцевому рівнях, досліджено явно недостатньо. Понятійно-категоріальний апарат державно-приватного партнерства ще не сформувався, відсутнє єдине розуміння суті державно-приватних партнерств. Фактично недосконалими залишаються проблеми синтезу двох форм власності – державної та приватної з метою фінансування соціально значущих проєктів, можливих шляхів урегулювання конфліктів інтересів у державно-приватних партнерствах. Отже, дослідження природи та механізму державно-приватного партнерства, виявлення його ролі у вирішенні соціальних проблем є надзвичайно актуальним у теоретичному і практичному відношеннях.

Загальнометодологічні аспекти співпраці держави і приватного бізнесу та механізми державно-приватного партнерства для вирішення інфраструктурних проєктів висвітлюються у працях багатьох відомих українських та зарубіжних учених, таких як В. Варнавський, В. Вакуленко, М. Василенко, О. Вінник, М. Джеррард, К. Павлюк, С. Павлюк, А. Клименко, В. Королєв та ін. В основному предметі досліджень є конкретні прикладні питання функціонування окремих форм державно-приватного партнерства. Незважаючи на представницький список робіт представлених авторів, недостатньо вивченими є проблеми вибору форм партнерства та організації фінансування спільних проєктів, маловивченими залишаються питання використання державно-приватного партнерства як інституту сучасної змішаної економіки при значущій ролі держави і все більшій ролі приватного сектора.